

**YASAL KURUM İSTİKRARI DÖVİZ KURU İLİŞKİSİ:
NIC ÜLKELERİ İÇİN AMPİRİK ANALİZ**

İ. Orkun ORAL¹ Ünzüle KURT²

ÖZET

Çalışmada, ekonomik performansın iki önemli göstergesi olan yasal kurum endeksi ve reel döviz kuru ilişkisi Westerland panel eşbütünleşme analizi ile araştırılmaktadır. 1994-2010 yılları yeni endüstrileşen ülkeler (NIC ülkeleri) için yapılan analiz sonuçlarına göre, politik istikrarın bir unsuru olarak yasal kurum endeksi ile döviz kuru arasında eşbütünleşme ilişkisinin varlığı tespit edilerek, yasal kurum istikrarının döviz kurları üzerinde etkili olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yasal Kurumlar, Döviz Kuru, Politik İstikrar

JELL: E02

THE RELATIONSHIP BETWEEN STABILITY OF LEGAL INSTITUTION AND REAL EXCHANGE RATES:

THE EMPIRICAL ANALYSIS REGARDING NIC COUNTRIES

ABSTRACT

¹ Yrd. Doç. Dr. Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü.
orkunoral@ardahan.edu.tr

² Arş. Gör. Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü.
unzulekurt@ardahan.edu.tr

In this study, the relationship between the legal institutional index and the exchange rates was investigated through the Westerland panel cointegration analysis regarding newly industrialized countries. According to the results of the analysis carried out regarding newly industrialized countries(NIC countries) between the years 1994 to 2010,it was revealed by determining the presence of cointegration's relationship between the legal institutional index,which has been considered as an element of political stability, and exchange rate that the legal institutional index have been effective on exchange rates

Key words: Legal Institutions, Exchange Rate, Political Stability

I. TEORİK ÇERÇEVE

Teorik çerçevede politik faktörlerin makroekonomik değişkenler ile ilişkisi üzerine çeşitli görüşler bulunmaktadır. Yeni politik ekonomi çatısında incelenen bu ilişkiler iktidar partilerinin ideolojilerini ekonomi politikalarına yansıtmaları ve oy arttırma çabaları ile popülist politika uygulamaları ile açıklanmaktadır. Bu çerçevede politik uygulamaların başka bir ifade ile politik istikrarın belirleyicilerinin tespiti önem arz etmektedir. Politik kalite ve istikrarın çerçevesi çizilirken kullanılan üç önemli kavram; sosyal düzensizlik, zayıf hükümet, miyopi ve kutuplaşma kavramlarıdır. Bu kavramlar, mülkiyet haklarının zarar görmesi, iktisadi ajanların geleceği görememe sorunları, çok partili ve azınlıkçı hükümetlerin varlığı, sosyal huzursuzluklar, iç ve dış çatışma, anayasal çerçevede tartışmaların varlığı sinyallerinin birleşmesi ile oluşmakta ve istikrarsız bir politik ortam yaratmaktadır (Tosun, Güran ve Ulucan, 2008:32). Politik istikrar kavramının tanımı çerçevesinde yapılan bir diğer tanımlama Brunetti (2006) tarafından politik şiddet ve hükümet değişiklikleri ile yapılmaktadır. Hükümet değişikliklerinin rejim değişimine neden olup olmaması kriterine göre ekonomik etkilerinin sınıflandırıldığı çalışmada yalnızca anayasal çerçevenin dışında gerçekleşen hükümet değişikliklerinin ekonomik dalgalanmalara neden olacağı ileri sürülmektedir. Bu bileşenler çerçevesinde oluşan istikrarsız ortam öncelikle kurumsallaşma olgusuna zarar vermekte ve yasal zemine olan güven bunalımı ekonomik göstergeleri etkilemektedir. Bu bağlamda, çalışmada mülkiyet haklarının korunması, sivil özgürlükler, yargı bağımsızlığı, tarafsız mahkemelerin varlığı, yasa ve kuralların varlığı, politikalara güven ve hukukun üstünlüğü faktörlerinden oluşan yasal kurum endeksi politik istikrarsızlığın bir sonucu olarak kullanılmıştır.

Politik faktörlerin makroekonomik etkileri bağlamında teorik önderlerinden olan Downs (1957) ve Nordhous (1975) politik iş çevrimleri modelini geliştirmişlerdir. Modelde siyasi partilerin tek amacının seçimleri kazanmak olduğu ilk varsayım olarak yer alırken ikinci önemli varsayım politikacıların uygulayacakları ekonomi politikalarında seçmenleri işsizlik ve enflasyon

arasında tercih yapan homojen gruplar olarak ele almalarıdır. Bu varsayımlardan hareketle politika yapıcılarını ekonomiyi en hızlı etkileyecek aracı seçmektedirler. Burada seçilecek olan politika işsizliğı azaltma yönlü genişletici politika olacaktır. Zira uygulanan genişletici politikaların enflasyonist etkilerinin ortaya çıkması zaman alacaktır. Bundan dolayı seçmenler üzerinde görece daha hızlı etki yaratan işsizlik politikası seçilmektedir. Modelde seçmenlerin geçmiş hatırlama hususunda sınırlama varsayıldığından bu strateji gelecek seçimlerde tekrarlanacak ve oluşan ekonomik dalgalanmalar iş çevrimlerine neden olacaktır. Bu konuda geliştirilen bir diğer yaklaşım ise Hibbs (1977) tarafından oluşturulan partizan modeldir. Modelde iş çevrimleri modelinden farklı olarak seçmenlerin enflasyon ve işsizlik arasındaki tercihleri idolojik farklılıklarına göre değişmektedir. Bu durumda siyasi partiler seçim öncesi fırsatçı, seçim sonrasında ideolojik davranmakta ve ekonomik dalgalanmalara neden olmaktadır. Alesina (1987), çalışmasıyla geliştirdiğı bir diğer yaklaşım olan rasyonel beklenti yaklaşımına göre, seçmenler seçim sonuçları ile ilgili kesin bilgiye sahip değildirler, istihdam sözleşmeleri seçim sonuçlarından etkilenmez ve politika yakınsaması yoktur varsayımlarından hareketle beklentilerin modellenmesi ile politik istikrar ile makroekonomik dalgalanmalar arasında negatif bir ilişki söz konusudur. Ekonomik dalgalanmaların kaynağını politik uygulamaların makroekonomik göstergeler üzerindeki etkisi belirlemektedir. Alesina ve Tabellini (1990) geliştirilen bu modeli destekler nitelikte olup hükümetlerin tekrar seçilme hedefine odaklanarak uzun vadeli programlardan uzaklaştıkları ve yatırımların dışlandığı bu yolla politik istikrarsızlığın makroekonomiyi etkilediğini ileri sürmektedirler. Alesina vd. (1996) çalışmaları ile politik uygulamaların ekonomik faktörleri etkileme kanalının yatırım olduğunu ortaya koymuşlardır. Ülkelerde oluşan politik istikrarsızlık piyasalarda beklentileri olumsuz etkilemekte ve ülkeden sermaye çıkışına neden olarak makroekonomiyi olumsuz etkilemektedir. Rasyonel beklenti yaklaşımından hareketle Rogoff ve Sibert (1988) seçim sonuçlarının belirsizliğı varsayımı ile seçmenlerin popülist ve genişletici politikalarından etkilendiklerini dolayısıyla tekrar seçilmeye odaklı seçim öncesi uygulanan popülist politikaların ekonomik dalgalanmalara neden olduğunu yeni politik ekonomi çerçevesinde ortaya koymuşlardır.

Teorik alt yapıdan hareketle, politik faktörlerin ekonomiyi etkileme kanalları; mülkiyet haklarının korunması sorunu ile oluşan sermayenin marjinal veriminde düşme, yatırım daralmasına bağlı büyüme düşüşü, seçim dönemlerinde uygulanan popülist politikalar ile yapılan kaynak israfı, kamu borç vadelerinin kısılması ve kaynakların borç ödemelerine aktarılarak özel sektör yatırımlarının dışlanması, sermaye çıkışı ile ulusal paranın değer kaybetmemesi, beyin göçü ve beşeri sermaye düşüşü olarak sıralanmaktadır (Şanlısoy ve Kök, 2010:106-107).

Politik kavramların ekonomik göstergelerle böylesi bir geniş yelpazede ilişkili olması ve literatür bağlamında daha çok ekonomik büyüme kavramına odaklanılmış olması nedenleri ile çalışmada, ekonomik istikrarın önemli göstergelerinden olan döviz kuru odak olarak alınmıştır. Teorik olarak döviz kurunu etkileyen faktörlerin tespiti bağlamında dünya ekonomisinde gerçekleşen serbestleşme hareketlerine paralel bir dönüşüm hakimdir. Döviz kurlarının oluşmasında etkili faktörlerin analizi dış ticaret akımları ile başlayarak, ülkelerin enflasyon oranlarındaki değişimleri temel alan satın alma gücü paritesi yaklaşımı ile gelişim göstermiştir. Daha sonraları faiz oranlarına bağlı gelişim gösteren bu yaklaşımlar finansal liberalizasyon hareketleri ile para ve finans piyasalarının konuya dahil edilmesi sürecinde gelişim göstermiştir. Bu bağlamda kurların ilişkili olduğu faktörlere daha geniş ve çeşitli değişkenlerin varlığı ortaya konulmuştur. Politik faktörlerin döviz kuru ile ilişkisi ise Frankel tarafından geliştirilen ve kur hareketlerinin varlık piyasaları tarafından belirlendiğini ortaya koyan portföy denge modelinin özel bir durumu olarak ifade edilmektedir. Güvenli sığınak etkisi olarak adlandırılan modelde, politik faktörlerdeki dalgalanmaların varlık piyasalarında dalgalanmalara neden olduğu bu yolla kurların etkilediği ileri sürülmektedir. Zira, kaynağı ne olursa olsun yaşanan politik istikrarsızlık piyasalarda belirsizlik yaratarak sermayenin daha güvenli piyasalara akmasına neden olmakta ve ulusal para değer kaybetmektedir (Yay, 2012:168).

II. ARAŞTIRMANIN AMACI KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Teoride yer alan yeni politik ekonomi çerçevesinde politik istikrarın ekonomik göstergeler üzerindeki etkisinden hareketle çalışmada politik faktörlerin sonucu olarak ele alınan yasal kurum kalitesinin, ülke ekonomik istikrarı için önemli bir değişken olan reel döviz kuru ile ilişkisinin tespiti amaçlanmaktadır. Reel döviz kurunu etkileyen faktörlerin tespitinin literatürde geniş yer bulması ve birçok makroekonomik değişkeni etkilemesi bu değişkenin çalışmada makroekonomik gösterge olarak seçilmesinin nedenidir. Reel döviz kurunun dış ticaret akımları, sermaye akımları, enflasyon oranı, faiz oranları, varlık fiyatları, iç borçlanma faktörleri, para arzı, piyasa beklentileri gibi birçok değişken üzerindeki belirleyici etkisi bağlamında ekonomi üzerindeki hakimiyeti bu değişkenin önemini ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda çalışma, bir taraftan ülkelerin politik faktörlerini temsil eden ve yine birçok makroekonomik gösterge ile ilişkili olan yasal kurum kalitesi ile bir diğer kapsayıcı değişken reel döviz kurunu bir arada ele alarak tüm ekonomik görünümü analiz etme amacındadır. Bu bağlamda NIC (Yeni endüstrileşen ülkeler) ülkeleri olarak adlandırılan ve ekonomik performansları ile dikkat çeken Brezilya, Çin, Hindistan, Endonezya, Meksika, Malezya, Tayland, Güney

Afrika ve Türkiye ekonomileri için 1994 -2010 yılları için yasal kurum kalitesi ve reel kuru ilişkisini kapsamaktadır.

Çalışmada söz konusu değişkenler arası ilişkinin tespiti için panel eşbütünleşme yöntemi kullanılmaktadır. Değişkenler arası uzun dönemli ilişkinin tespiti için kullanılan Westerland eşbütünleşme yönteminin bir gereği olarak değişkenlere yatay kesit bağımlılığı ve birim kök testleri uygulanarak yöntemin kullanılabilirliğinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

III. MODEL VE HİPOTEZLER

Yasal kurum endeksi ve reel döviz kuru ilişkisinin araştırıldığı çalışmada kurulan model bağlamında sırası ile yatay kesit bağımlılığı, birim kök ve eşbütünleşme teknikleri yöntem olarak kullanılmıştır.

Küreselleşen dünya ekonomilerinde ülkelerin hızlı entegrasyonu makroekonomik faktörlerdeki gelişmeleri birbiri ile ilişkili duruma getirmiştir. Özellikle reel kur gibi sermaye hareketleri ile yakın ilişkili bir kavram için bu etkileşim daha belirgin düzeyde gelişmektedir. Bu bağlamda, ülkelerin birbirleri ile ilişkilerini dikkate alan yatay kesit bağımlılığı analizin başlangıcını oluşturmaktadır. Yatay kesit bağımlılığı zamanın herhangi bir i noktasında i ülkesinde meydana gelen şokun aynı noktada ya da daha sonrasında j ülkesini etkilemesi olarak ifade edilmektedir (Nazlıoğlu ve ark.,2011, s.6617-6618). Modelde yatay kesit bağımlılığının varlığı Pesaran tarafından geliştirilen Lagrange Çarpanı yardımı ile ölçülmüştür. Yatay kesit bağımlılığının varlığına ilişkin hipotezler ise; H_0 : yatay kesit bağımlılığı yoktur, H_1 : yatay kesit bağımlılığı vardır biçimindedir.

Yatay kesit bağımlılığının ardından elde edilen sonuçlar; serilerde yatay kesit bağımlılığı söz konusu ise birinci nesil birim kök testleri, yatay kesit bağımlılığı söz konusu değilse ikinci nesil birim kök testleri uygulanır bilgisinden hareketle birim kök testlerine geçilmektedir. Çalışmada kullanılan birim kök testlerinde Pesaran tarafından geliştirilen CADF testi kullanılmıştır. CADF birim kök testi her bir birim için uygulanabileceği gibi tüm panel için uygulanıp bir test istatistiği elde edilebilmektedir. Elde edilen istatistik değerleri Pesaran (2007) tarafından geliştirilen tablo kritik değerleri ile karşılaştırılarak birim kökün varlığı araştırılmaktadır.

Analizde kullanılan Westerland eşbütünleşme yönteminin uygulanabilirliği yatay kesit bağımlılığı ve birim kök durumlarına göre belirlenmektedir. Değişkenler arası uzun dönemli ilişkinin araştırılmasında kullanılan Westerlund testi $P\tau$, $P\alpha$, $G\tau$ ve $G\alpha$ olmak üzere dört farklı istatistiki değerden oluşmaktadır. $P\tau$, $P\alpha$ istatistik değerleri ile homojenlik varsayımı altında kurulan hipotezler H_0 :bütün panelde eşbütünleşme yoktur, H_1 : bütün panelde eşbütünleşme vardır biçiminde oluşurken, $G\tau$, $G\alpha$ istatistiki değerleri ise heterojenlik

varsayımı altında H_0 : bütün birimler için eşbütünleşme yoktur, H_1 : bütün birimler için eşbütünleşme vardır biçiminde oluşmaktadır (Aytun ve Akın, 2014:69,94).

IV. BULGULAR

Çalışmada ilk olarak ülkelerin birbirleri ile etkileşimini ortaya koymak ve bu yolla seçilecek birim kök testlerini belirlemek amacı ile yatay kesit bağımlılığı testi uygulanmıştır. Yapılan test sonuçlarının yer aldığı Tablo 1 değerlerine göre, $T > N$ olduğundan CD_{LM2} test istatistiği dikkate alınmış ve panel veri setinde yatay kesit bağımlılığının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir ifade ile CD_{LM} test istatistikleri sonuçlarına göre oluşturulan ve yatay kesit bağımlılığının olmadığını test eden H_0 yokluk hipotezi reddedilerek modelde yatay kesit bağımlılığının olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1. Yatay Kesit Bağımlılığı

Yatay Kesit Bağımlılığı	İstatistik Değeri	P Değeri
CD_{LM1}	69.421*	0.001
CD_{LM2}	3.939*	0.000
CD_{LM3}	0.049	0.480
LM_{adj}	-0.873	0.809

*;0.01 anlamlılık düzeyini ifade etmektedir.

Yatay kesit bağımlılığının varlığından hareketle modelde CADF birim kök testlerinin kullanılması uygun bulunmuştur. Yapılan birim kök testi sonuçları Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Birim Kök Testi Sonuçları

Değişkenler	SABİTLİ	Tablo kritik değer			SABİTLİ TRENDLİ	Tablo kritik değer		
		%1	%5	%10		%1	%5	%10
ER	-2.008	-2,60	-2,37	-2,22	-2.464	-3,15	-2,88	-2,74
YK	-1.805	-2,60	-2,37	-2,22	-2.419	-3,15	-2,88	-2,74
D(er)	-2,484**				-2,494			
D(yk)	-2.356***				-3.925			

** , 0.05, ***;0.10 anlamlılık düzeyini ifade etmektedir.

Birim kök analizinde Peseran (2007) tarafından geliştirilen CADF birim kök testi kök testi yöntemi kullanılmıştır. Değerlendirme aşamasında Peseran tarafından geliştirilen tablo kritik değerlerinin kullanılmış ve serilerde birim kök olduğu anlaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle serilere fark alma işlemi uygulanarak birim kök giderilmiştir.

Fark alma işlemi uygulanarak durağanlıkları sağlanan seriler arasındaki ilişkinin tespiti için kullanılacak olan Westerland eşbütünleşme testinin ön koşulları sağlanmıştır. Seriler arasındaki uzun dönemli ilişkinin tespiti için yapılan Westerland eşbütünleşme testi sonuçları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Westerland Eşbütünleşme Testi Sonuçları

	Sabitli – Trendli Model				Sabitli Model			
	Değer	Z-Değeri	P-Değeri	Boot. P Değeri	Değer	Z-Değeri	P-Değeri	Boot. P Değeri
Gt	-3.963	-5.868	0.000	0.000	-3.410	-5.452	0.000	0.000
Ga	-12.969	-0.423	0.336	0.000	-15.758	-4.748	0.000	0.000
Pt	-16.210	-11.289	0.000	0.010	-18.872	-14.614	0.000	0.000
Pa	-38.924	-14.674	0.000	0.000	-55.549	-34.679	0.000	0.000

Analiz sonuçlarına göre, hem sabitli hem sabitli-trendli modellerde, değişkenler arası eşbütünleşme ilişkisinin olmadığını ifade eden H_0 hipotezi reddedilmekte ve her iki modelde değişkenler arası eşbütünleşme ilişkisi olduğu anlaşılmaktadır.

V.TARTIŞMA

Politik faktörlerin ekonomik göstergeler ile ilişkisi literatürde birçok çalışmaya konu olmuştur. Söz konusu çalışmalarda yaygın olarak ekonomik büyüme odak oluştururken politik istikrar ekonomik dalgalanmaların bir faktörü olarak ele alınmaktadır.

Edwards ve Tabelini (1991), çalışmalarında 1971-82 yılları 76 ülke için politik istikrarın ekonomik göstergeler üzerindeki etkisini araştırmışlar ve politik faktörlerdeki istikrarsızlık kavramının enflasyonist baskılara neden olarak ekonomik konjonktürü olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Alesina ve Perotti (1995), çalışmalarında 1960-85 yılları için 71 ülkeyi ele alarak hem politik istikrarın kaynağını hem de politik istikrarın büyüme ve yatırımlar üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. Sonuç olarak politik istikrarsızlığın yatırımlar aracılığı ile büyümeyi olumsuz etkilediği tespit edilmiştir. Aynı zamanda çalışmada, ülkelerdeki gelir dağılımındaki bozulmanın politik istikrar unsurunu olumsuz etkilediği bulunmuş ve bu durum gelir dağılımı adaletsizliğinin politik unsurlar üzerinde baskı yaratması ile açıklanmaktadır. Asterio ve Price (2001), İngiltere ekonomisinde 1961-97 yılları politik istikrar ile büyüme ilişkisini araştırmış ve çalışma sonucunda politik istikrarsızlığın piyasalarda yarattığı belirsizlik nedeni ile yatırımların azaldığı ve bu yolla büyümenin etkilendiği tespit etmişlerdir.

YI Feng (2001), 1978-88 yılları için 42 ülke üzerinde yaptığı çalışmasında politik istikrarsızlığın özel yatırımlar ve tasarruflar aracılığı ile büyüme üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Acemoğlu ve Robinson (2002), gelir eşitsizliklerinin nedenini araştırdığı çalışmasında, gelirin adaletsiz dağılıma nedeninin politik istikrar olduğunu tespit etmiştir. Yine Acemoğlu ve Robinson (2006) ülkelerde siyasi rekabetin olmadığı dönemlerde teknolojik ve ekonomik kalkınmanın yavaşladığını ileri sürmektedirler. Berthelemy vd. (2002), Afrika ülkeleri için yaptığı çalışmasında 1996-2001 dönemi için politik istikrarsızlığın büyüme üzerinde olumsuz etkilere sahip olduğunu tespit etmiştir. Ekonomik büyüme üzerinde tespit edilen bu etki yatırımların aracı olduğu dolaylı bir etkidir.

Arslan (2011), Türkiye ekonomisinde 1987-2007 yılları siyasi istikrarsızlık ile GSYH arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasında değişkenler arası uzun dönemli etkileşimin tespit edilmiş söz konusu ilişki bağlamında değişkenler arasındaki nedensellik GSYH değişkeninden siyasi istikrarsızlığa doğru bulunmuştur. Şanlısoy ve Kök (2010), çalışmalarında Türkiye ekonomisi için 1987:01-2006:04 dönemini incelemişler ve politik istikrarsızlık ile ekonomik büyüme arasında anlamlı ilişkiler tespit etmişlerdir.

Demirgil (2011), Türkiye ekonomisinde politik istikrarsızlığın ekonomik performans üzerindeki etkileri enflasyon oranı, ekonomik büyüme ve döviz kuru bağlamında 1970-2006 dönemi için analiz edildiği çalışmada, politik istikrarsızlığın büyüme üzerinde negatif, enflasyon üzerinde pozitif etkilere sahip olduğu bunun yanında döviz kuru üzerinde çok etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gür ve Akbulut (2012), gelişmekte olan ülkelerde 1986-2003 yıllarını kapsayan çalışmada tespit edilen ülke etki katsayıları Asya ülkeleri için negatif, Latin Amerika ülkeleri için negatif olarak bulunmuştur. Cangir ve Turan (2014), Politik istikrarsızlığın bütçe dengesi üzerindeki etkilerinin araştırıldığı çalışmada 1955-2012 dönemi ele alınmaktadır. Çalışma sonucunda değişkenler arası negatif ilişki tespit edilmiştir.

Literatürde politik istikrarı temsil eden faktörler farklı olsa da ortak çatı altında politik istikrar makroekonomik performansı çeşitli kanallarla etkilemektedir. Bu kanalların en yaygın olarak tespit edileni ise politik istikrarsızlığın yarattığı piyasa belirsizliğine bağlı yatırım düşmesidir. Bu yolla ekonomik performans etkilenmektedir. Şöyle ki, istikrarsız bir politik ortamda yatırım daha güvenli ülkeleri tercih edecek bu kanalla ekonomik istikrarsızlık ve makroekonomik göstergelerde bozulma meydana gelecektir. Politik istikrarın makroekonomik göstergeler üzerindeki bu etkileri göz önüne alındığında çalışmada ekonomik istikrarın bir örneği olarak seçilen reel döviz kurunun isabetli olduğunu göstermektedir. Çünkü, reel döviz kuru sermaye hareketleri ve yatırımlarla oldukça ilişkili bir kavramdır.

Bu bağlamda çalışmada yasal kurum kalitesi bağlamında ele alınan politik istikrar unsurunun ülke para talebi ile ilişkisi döviz kurları çerçevesinde ortaya konmuş olacaktır. Bu etki ülkelerin para ve sermaye piyasalarındaki bağımsızlıkları ile orantılı olarak farklılık arz edebilmektedir.

VI. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yeni endüstrileşen ülkelerde (NIC) politik faktörlerin parasal istikrar üzerindeki etkilerinin yasal kurum endeksi ve reel döviz kuru özelinde incelendiği çalışmada, yasal kurum endeksi ve reel döviz kuru arasında uzun dönemli eşbütünlüşme ilişkisi tespit edilmiştir. Başka bir ifade ile, politik istikrarın bir sonucu olarak ele alınan ve mülkiyet haklarının korunması, sivil özgürlükler, yargı bağımsızlığı, tarafsız mahkemelerin varlığı, yasa ve kuralların varlığı, politikalara güven ve hukukun üstünlüğü faktörlerinden oluşan yasal kurum endeksi ile bir birim ulusal paranın yabancı para cinsinden değerini reel olarak

ifade eden yani ülkelerin satın alma güçlerini temsil eden reel döviz kurunun etkileşim içinde olduğu ortaya konulmuştur.

Bu sonuçlar, ülkelerde uygulanan ideolojik veya seçim odaklı politikalardan ziyade yasal kurum kalitesini koruyan, piyasalarda güven unsurunu zedelemeyecek, bireysel hak ve özgürlüklerin korunduğu, özellikle mülkiyet haklarının güvende olduğu, kurumsal ve bireysel hakların sınırlarının yasalarla çizildiği ve bu yasaların sadakatle uygulandığı politikaların benimsenmesinin reel döviz kuru istikrarına katkı sağlayacağını göstermektedir. Yasal kurum

endeksindeki istikrar piyasalarda istikrarı desteklemekte ve ülkeye doğru bir sermaye ve yatırım işaret etmektedir. Dolayısıyla, sağlanan ulusal para talebinin dinamizmi reel döviz kurunda istikrarı destekleyecek ve özellikle ülkelere dış ticaret bağlamında rekabet üstünlüğü sağlanmış olacaktır.

KAYNAKÇA

- Acemoğlu Daron. ve James A. Robinson (2006), “*Economic Backwardness in Political Perspective*”, **American Political Science Review**, 100 (1), 115-131.
- Alesina Alberto (1987), “*Macroeconomic Policy in Two Party System as a Repeated Game*”, **Quartely Journal of Economics**, 102(3), 651-678.
- Alesina Alberto vd (1996), “*Political Instability and Economic Growth*”, **Journal of Economic Growth**, (1), 189-211.
- Alesina Alberto. ve Perotti, R. (1994), “*The Political Economy of Budget Deficits*”, **NBER Working Paper, National Bureau of Economic Research**, Cambridge, Mass, No. 4637.
- Alesino Alberto ve Tabellini Guido (1990), “*A positive Theory of Fiscal Deficits and Government Debt*”, **Review of Economic Studies**,(57): 403-414.
- Asteriou Dimitrios ve Price Simon (2001), “*Political Instability and Economic Growth: UK Time Series Evidence*”, **Scottish Journal of Political Economy**, 48 (4), 383-399.
- Arslan Ünal (2011), “*Siyasi İstikrarsızlık ve Ekonomik Performans: Türkiye Örneği*”, **Ege Akademik Bakış**, 11 (1), 73-80.
- Aytun, Cengiz ve Cemil Serhat Akın (2014), “*OECD Ülkelerinde Telekomünikasyon Altyapısı ve Ekonomik Büyüme: Yatay Kesit Bağımlı Heterojen Panel Nedensellik Analizi*”, **İktisat İşletme ve Finans**, 29(340), 69-94.
- Brument Hakan ve Heckelman Jac C. (2005), “*Fractionalization Effect and Government Financing*”, **International Journal of Applied Economics**, 2,37-49.
- Cangir Niyazi ve Turan Taner (2014), “*Politik İstikrarsızlığın Bütçe Dengesi Üzerine Etkisi*”, **Maliye Dergisi**, 166, 243-266.
- Demirgil Hakan (2011), “*Politik İstikrarsızlık Belirsizlik ve Makroekonomi: Türkiye Örneği (1970:2006)*”, **Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi**, XXXI (II), 123-144.
- Downs, Anthony (1957), *An Economic Theory of Democracy*, NewYork.

- Edwads Sebastian ve Tabellini Guido (1991), *Political Instablity, Political Weakness and Inflation:An Empricial Analysis*, **Economic Development and Cultural Change**, 42, 235-266.
- Eren, Eren. Melike Bildirici (2001),”Türkiye’de Siyasal ve İktisadi İstikrarsızlık; 1980–2001” , **İktisat, İşletme ve Finans Dergisi**, 16 (187), 27–33.
- Gür Timur Han ve Akbulut Hale (2012), “*Gelişmekte Olan Ülkelerde Politik İstikrarın Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi*” , **Sosyo Ekonomi** 1, 282-293.
- Hibbs, Douglas (1977), “*Political Parties and Macroeconomic Policy*” , **Amerian Political Science Review**, 71 (4), 1467 -1487.
- Kök Recep ve Şanlısoy Selim (2010), “*Politik İstikrarsızlık Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği (1987-2010)*” , **Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Dergisi**, 25(1), 101-125.
- Nordhaus, William D (1975), “*The Political Business Cycle*” , **Review of Economic Studies**, 42 (2), 169-190.
- Nazlıoğlu, S., Kayhan S. (2011) “*Nuclear energy Consumption and Economic Growth in OECD Countries: Cross-sectionally Dependent Heterogeneous Panel Causality Analysis*” , **Energy Policy**, 39(10), 6615-6621.
- Pesaran, M. Hashem (2007), “*A simple panal unit root test in the presence of cross-section dependence*” , **Journal of Applied Econometrics**, 22(2), 265-312.
- Rogoff K. Ve Sibert A. (1988), “*Equilibrium Political Business Cycles*” , **Review of Economic Studies**, 55, 1-16.
- Şanlısoy Selim ve Kök Recep (2010), “*Politik İstikrarsızlık ve Ekonomik Büyüme İlişkisi (1987-2006)*” , **Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Dergisi**, 25(1),101-125.
- Tosun Mustafa U., Gran Cahit ö. Ve Ulucan Aydın (2008), *The Political Instability, Investment Profile and the Macroeconomic Performance of the Middle East & North Africa (MENA) Region*, **Problems and Perspectives in Management**, 6(2), 31-38.